
*Posuzování věrohodnosti,
nebezpečnosti a resocializace
ve znalecké praxi*

doc. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D.
Psychiatrická klinika, 1. LF UK

Obsah přednášky

- Analýza znaleckých posudků
- Otázky standardů znalecké činnosti
- Posuzování věrohodnosti
- Metody v posuzování nebezpečnosti a resocializace

Psychologické posudky v praxi

- Analýza 459 znaleckých posudků podaných v letech 2007 – 2010

Cíle:

- Jaké jsou metody znalecké činnosti v praxi
- Jaká je variabilita znaleckých postupů
- Jaká je variabilita znaleckých závěrů

Psychologické posudky v praxi

	PŘÍTOMNO	NEPŘÍTOMNO
Standardizované metody + aktuální normy	52%	48%
Standardizované metody přítomny	75 %	25 %
Dojmové hodnocení věrohodnosti	95 %	5 %
Zdůvodněné hodnocení viktimizačních syndromů	20 %	80%
Správné hodnocení domácího násilí	25 %	75 %
Neodůvodněné nebo nepodložené závěry	57 %	43 %
<i>Vysvětlující závěry nebo komentáře</i>	<i>15 %</i>	<i>85 %</i>

Otázka standardů ve znalecké činnosti

- Aktuálně normy a standardy chybí
- Znalec je oprávněn volit metody pro zodpovězení otázek

Test stromu = snížená resocializace, špatné hygienické návyky, sociálně nepřizpůsobivé chování

Daubertovy standardy

- **O důkazech rozhoduje soudce**
- **Relevance a reliabilita**
- **Vědecké poznání** – *založené na vědecky přijímaných konstruktech*
- **Vědecká metodologie** – *proces formulace hypotézy – realizace experimentu pro účely vyvrácení/potvrzení hypotézy*
- **Jasně popsaná metodologie** – *zvl. s ohledem na známé chyby nebo zdroje zkreslení.*
- **Empirické testování:** *teorie nebo metody musí být falsifikovatelná, vyvratitelná, a testovatelná.*
- **Vycházet pouze ze známých a obecně přijímaných konstruktů**
- **Metody mají známé chyby a nedostatky**
- **Existence norem, standardů a mechanismu jejich kontroly**

Náležitosti znalecké výpovědi (posudku)

Svědék (znalec), je kvalifikován v daném oboru na základě vzdělání, zkušeností, dalšího školení a vzdělávání a může svědčit ve formě stanoviska nebo jinak, pokud:

- (a) vědecké a odborné znalosti znalce pomohou pochopit důkazy nebo objasnit některé skutkové okolnosti
- (b) posudek je založen na reliabilních faktech
- (c) posudek je výsledkem spolehlivých principů a metod, a
- (d) odborník spolehlivě aplikoval principy a metody, na skutkové okolnosti případu.

(In 2000, Rule 702, Daubert trilogy)

Kritéria pro výběr psychologických testů ve forenzní praxi – APA-FS

- Byla metoda komerčně/oficilně publikována?
- Je k dispozici testový manuál/publikace?
- Jsou přiměřené úrovně validity/reliability?
- Je test použitelný pro účely, pro která se bude používat?
- Jaká je kvalifikace administrátora?
- Je dost publikací/důkazů pro použití metody?

Posuzování věrohodnosti

Věrohodnost výpovědi

➤ Posuzování specifické věrohodnosti, tedy věrohodnosti výpovědi, patří mezi jeden z nejčastějších úkolů v psychologické znalecké praxi. V České republice v této oblasti neexistují jednotné ani doporučené standardy, a to i přes skutečnost, že se jedná o velice složitou a odborně náročnou činnost se závažnými právními dopady. V tomto ohledu celá řada zemí v Evropě i dalších státech světa postupuje výhradně podle jasně stanovených metodik a postupů, které zajišťují alespoň částečnou validitu provedené analýzy.

Jaký je rozdíl mezi provedenou analýzou věrohodnosti psychologem a laikem?

Odbornost zdůvodnění.

Všichni jako znalci z oboru psychologie posuzujeme věrohodnost osoby i výpovědi a pravděpodobně všichni ji posuzujeme stejně jako kdokoliv jiný, jen to dovedeme lépe zdůvodnit.

Psycholog vs. vyšetřovatel

PSYHOLOG	VYŠETŘOVATEL
Standardizované metody	Empiricky účinné metody
Teoretické konstrukty	Na teorii nezávislé
Na důkazech založené zkoumání	Neortodoxní postup
Ověřování hypotéz	Získávání reálných důkazů

Lhaní je běžné

- DePaulo & Kashy (1998): většina lidí lže minimálně 35 % lidí, se kterými během týdne přijde do interakce.
- DePaulo & Bell (1996): Manželé si lžou minimálně v 1 z 10 sdělení.
- DePaulo & Kashy (1988): studenti středních a vysokých škol lžou rodičům minimálně v každém druhém sdělení.
- Robinson, Shepherd, & Heywood (1998): 83% respondentů lhalo proto, aby získali lepší práci.

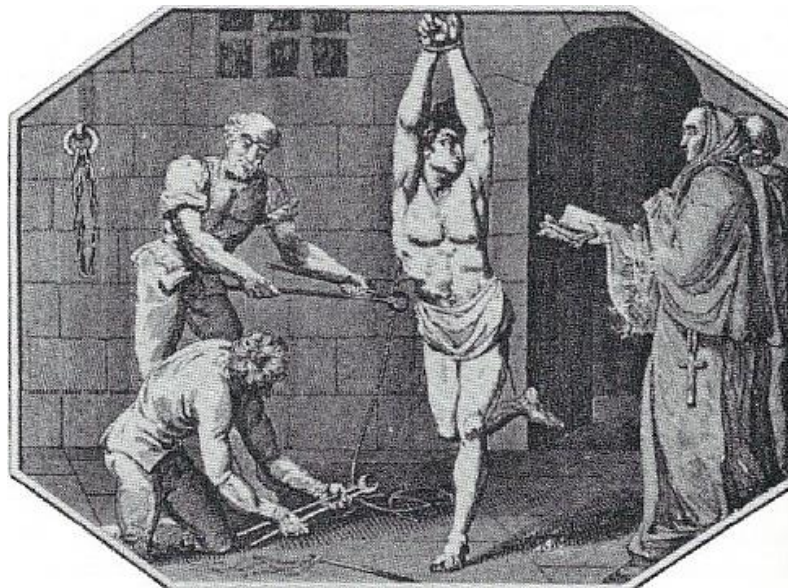
Metodologická poznámka: jaká je validita těchto studií jestliže respondent lhal?

- Bill Clinton, : „Nikdy jsem neměl sexuální vztah s Monikou Levinskou a **NIKDY JSEM NIKOMU NELHAL**“

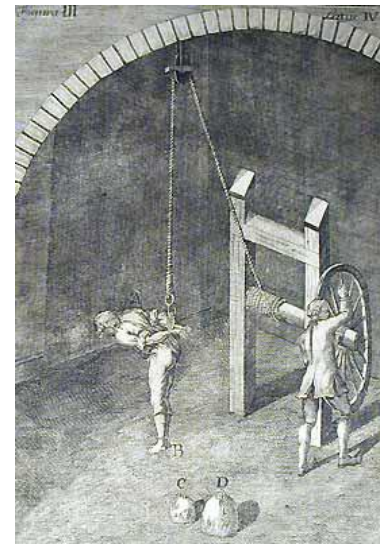
Historie posuzování deceptce

- Mučení jako prostředek prověřování pravdivosti bylo od starověku součástí justice (egyptské, židovské, římské, ...).
- Ve starověkém Římě bylo mučení používáno jako součást výslechu, a to do 2. století n. l. pouze u otroků, poté i u příslušníků nižších tříd.
- Přiznání bylo přípustné jen tehdy, pokud bylo dosaženo mučením, neboť se mělo za to, že dobrovolnému přiznání nelze věřit.
- Zákaz mučení na mezinárodní úrovni - Všeobecná deklarace lidských práv z 10. prosince 1948 (článek 5)

Historie posuzování decepce

- Přelom 19./20. století
 - Děti a ženy jsou od přirozenosti zcela nevěrohodní ve věci výpovědi a to zvláště v souvislostech případného zneužití.
 - Potlačené vzpomínky
- Druhá polovina 20. století
 - Větší pochopení, mnoho dospělých obětí zneužívání v dětství
 - Věrohodnost dětského svědka až přibližně od 80. let
 - Velký rozvoj polygrafických metod
 - Falešné vzpomínky
- 1990 a dále
 - První standardizované posty
 - Otázka falešných vzpomínek apod.
 - Útlum polygrafických metod
 - Rozvoj nových tzv. neurotechnologických postupů

VĚROHODNOST A DETEKCE LŽI

- Metody fyziologické detekce
- Metody hodnocení neverbálních projevů
- Metody hodnocení obsahu výpovědi
- **POSUZOVÁNÍ VĚROHODNOSTI VS. DETEKCE LŽI**

„Specifická věrohodnost je vysoká, výpověď lze považovat za pravdivou.“

Věrohodnost

- Obecná věrohodnost (osoby)
- Specifická věrohodnost (výpovědi)

- Orientační odhad věrohodnosti
- Znalecké zkoumání věrohodnosti

Obecná věrohodnost

vs.

„svědecká způsobilost“

- **Orientační odhad**
- **Znalecké zkoumání**
 - Kognitivní charakteristiky
 - Nonkognitivní charakteristiky
 - Psychopatologie
 - Anamnéza – kriminální

Mezi obecnou a specifickou věrohodností není symetrický vztah.

„Vzhledem k dobré obecné věrohodnosti, výpověď lze považovat za věrohodnou.“

Posuzování věrohodnosti výpovědi na základě obsahové analýzy

Pravděpodobnost s jakou výpověď osoby je založena na jeho epizodické paměti a do jaké míry je výpověď ovlivněna jinými psychickými procesy jako je fantazie či jinými druhy paměti.

- V současné době světově nejrozšířenější koncept v oboru forenzní psychologie
- Přesto ve světě aplikován více kriminalisty než psychology
- Nejvíce akceptovaná psychologická metoda jako důkaz
- Vychází z vývojových hodnocení výpovědi sex. zneužívaných dětí
- Počátky 50.-60. léta 20. století
- Dnes podstatný podíl kognitivní psychologie
- **Hlavní hypotéza:** Verbální sdělení založené na epizodické paměti se liší ve struktuře a obsahu od verbálních sděleních založených na jiných druzích paměti nebo psychických procesech.

Praktické otázky a souvislosti

Hodnocení věrohodnosti nenáleží psychologům, ale soudci:

- Znalec neposuzuje věrohodnost v právním smyslu
- Znalec hodnotí přítomnost kritérií svědčících pro věrohodnost výpovědi
- Přičemž věrohodností (credibility) rozumíme, že reprodukované repliky vycházejí z epizodické paměti, tzn. mohly být prožité.

Kompetence: psycholog klinický vs. forenzní vs. psychiatr??

Hodnocení věrohodnosti ve znaleckých posudcích

- 95 % hodnocených posudků hodnotí věrohodnost bez dostatečného zdůvodnění
 - „Posuzovaná dívka je vývojově zcela v normě, nebyly shledány osobnostní faktory disponující k nadměrné lži, nebyl též shledán **motiv** pro křivou výpověď. Věrohodnost výpovědi lze proto hodnotit jako dobrou.“
 - „Věrohodnost výpovědi obsahuje 6 **kritérií** věrohodnosti z 8. Lze uzavřít, že věrohodnost podané výpovědi je dobrá.“
 - „Svědek je **obecně** věrohodný a proto lze jako věrohodnou označit i jeho výpověď“.
 - „Na základě provedených psychologických testů lze konstatovat, že **obecná** věrohodnost obviněného je minimální, proto lze hodnotit jeho výpověď jako nevěrohodnou.“

Paradox lži

PERCEPCE

Většina lidí se domnívá, že dovede **velmi dobře** rozpoznat lež, ale **špatně** lhát

REALITA

Většina lidí dovede **velmi dobře** lhát, ale **velmi špatně** rozpoznat lež.

Lež ve výzkumu a realitě

- **Neexistuje typický vzorec deceptivního chování** (Vrij, 2000)

- Studie 1: U 64 % lhářů byla zachycena zvýšená motorická aktivita končetin při lhaní
- Studie 2: 55% lhářů vykazalo snížení těchto pohybů
- Nejčastější znaky uváděné u lhářů:
 - Delší latence odpovědi
 - Nižší frekvence očního kontaktu
 - Zvýšená motorická aktivita
 - Míra podrobností a detailů
 - Konstantnost výpovědi
- Jedná s o nejméně spolehlivé indikátory lhaní

Lež ve výzkumu a realitě

- Výzkum konstantně poukazuje na skutečnosti, že většina lidí i odborníků nedovede spolehlivě určit lež (Miller & Stiff, 1993) – max 40-70% přesnost
- Zdůvodnění hodnocení lži a věrohodnosti je ve většině případů postavené na mylných kritériích (Stiff, 1995; Vrij 2001)
- Při orientačním hodnocení určíme maximálně 15 % lhářů (Vrij, 2000)
- Osoby, které se při hodnocení lži nedívali lháři do obličeje, jsou obecně úspěšnější
- Úspěšnost hodnocení lži agentů tajných a policejních vyšetřovatelů služeb 70 – 85 % , úspěšnost klinických psychologů do 65 %
- **Neexistují spolehlivé kategorie indikátorů pro určení lži, přesto je odborníci používají.**
- Nejúspěšnější hodnocení lži vykazuje použití clusterů metod a hodnocení individuálních rozdílů schopnosti lhát

Klastrové posouzení věrohodnosti výpovědi

- **Osobnost svědka** - posuzuje se způsobilost podat věrohodnou výpověď, kognitivní styl a schopnost a tendence k deceptivním reakcím.
- **Motivace** - jedná se o úvahu, zda v konkrétním případě má vyslýchaný motiv lživě vypovídat, eventuálně adaptovat výpověď.
- **Výpověď** - lze rozlišit její verbální stránku zahrnující obsah dané výpovědi (tj. to, co sděluje), způsob sdělování (jak to sděluje) a neverbální stránku obsahující doprovodné nonverbální chování a psychofyzilogické jevy (doprovodné emoce).

v současné době nejužívanější = obsahová analýza/fyziodetekce

Kriteriální analýza obsahu výpovědi

- Dnes vychází především z výzkumů v oblasti kognitivní psychologie
- Metaanalýzy uvádějí:
 - max 70 % úspěšnosti
 - Nutno diferencovat pro specifické populace
 - Velké riziko falešně negativního i pozitivního výsledku v důsledku přehlédnutí osobnostních nebo situačních faktorů
 - Nutnost strukturovaného přístupu
 - V případě opačném, tendence selektovat oblíbená kritéria

Omezená úspěšnost, ale zatím nejakceptovatelnější postup z důvodů
konceptualizace a testovatelnosti

Specifická věrohodnost

V právní praxi i ve znalecké obci panuje nejednota v mínění, zda znalci mohou a mají posuzovat věrohodnost specifickou neboť

v § 107 odst. 1, a 2 zákona č. 141/1961 Sb., tedy v trestním řádu je stanoveno, že **znalci nepřísluší provádět hodnocení důkazů** a řešit právní otázky.

Je skutečností, že výpověď důkazem je.

Dle Nejvyššího soudu ČR lze věrohodnost svědka hodnotit i s přihlédnutím ke způsobu, jakým svědek soudu sděluje zjišťované skutečnosti a k jeho chování při výpovědi.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 2. 2003, sp. zn. 22 Cdo 136/2002

Obvyklý postup

- analýza **osobnosti** zaměřená na stanovení svědecké způsobilosti
- analýza **motivů** (jde zejména o eventuální motivaci k falešnému svědectví: pomsta, zklamání, výmluva sloužící k zakrytí či ospravedlnění jiné skutečnosti například utajovaného poměru)
- analýza **výpovědi** (tj. rozbor výpovědi podle ověřeného systému kritérií)

Kriteriální analýza obsahu výpovědi

OBECNÁ OBSAHOVÁ KRITÉRIA

Vztahují se k obsahu sdělení a jsou považována za obecně spolehlivější než nonverbální kritéria.

Obvykle se rozlišují tato obsahová kritéria:

- kriteria reality,
- kriteria struktury výpovědi,
- kriteria fantazijní produkce.

SPECIFICKÁ KRITÉRIA

- Označují míru, v níž konkrétní tvrzení splňují kritéria stanovená pro věrohodnou výpověď.
- Aktuálně používaná kritéria většinou vznikala jako orientační nástroj pro posouzení věrohodností dětských obětí sex. násilí.
- U osob s normálním intelektem určité omezení.
- Dnes dále tzv. deliktově specifická kritéria.

Obsahová kritéria (TSCHAUNER, M 2006)

- zakotvení líčení v realitě, v konkrétních životních situacích
- konkrétnost líčení
- bohatost detailů
- originalita - žádné klišé, stereotypy
- vnitřní souhlasnost a provázanost
- deliktově typické detaily
- detaily, které přesahují kapacitu vypovídajícího (nemohl si je vymyslet)
- líčení prožitkového doprovodu, emocí
- komplikace (ve vylhaném ději jde totiž vše hladce)
- uvádění okolností, nevýhodných pro vypovídajícího – sebeobviňování
- spontánní doplňky, precizování
- bezrozpornost výpovědi
- bezrozpornost vůči platným poznatkům z medicíny, psychologie, přírodních věd
- bezrozpornost vůči ostatním zjištěným faktům
- konstantnost výpovědi.

Obsahová analýza *od kritérií k metodám*

STATEMENT VALIDITY ASSESMENT

- Nejrozšířenější – avšak nejspecifičtější postup
- Nejvíce odborných zdrojů a vědecké dokumentace
- Nejlépe popsaná omezení

REALITY MONITORING

- Nejlépe popsaná metoda orientačního hodnocení věrohodnosti výpovědi
- Určená pro kriminalistickou praxi

SCIENTIFIC CONTENT ANALYSIS

- Strukturovaný přístup k hodnocení písemné výpovědi

Statement Validity Assessment

SVA jako standardizovaný postup se skládá ze čtyř kroků:

- Analýza případu – studium dokumentace
- Semi-strukturované interview
- Kriteriaální analýza obsahu (Criteria-Based Content Analysis - dále jen „CBCA“)
- Evaluace výstupu kriteriaální analýzy obsahu prostřednictvím seznamu otázek (Validity Checklist)

Fáze 1: Analýza případu

První fáze aplikace metody SVA je založená na důkladném studiu všech dostupných materiálů k případu. Před samotným interview dítěte, tedy druhou fází, by měl mít znalec dobrou znalost o orientačních charakteristikách dítěte, jeho sociálních a rodinných poměrech a pokud možno detailní znalost dosavadních zjištění (důkazů, výpovědí svědků apod.). Fáze analýzy případu slouží primárně ke stanovení prvotních hypotéz, které tvoří východiska pro strukturaci následného interview i formulaci konkrétních otázek.

Fáze 2: Semi-strukturované interview

Druhou fází SVA představuje semi-strukturované interview, kde dítě přináší jeho vlastní popis událostí. Výslech dětského svědka i v situaci znaleckého vyšetření představuje velice náročný úkon. V současné době sice způsobilost dítěte k podání výpovědi považujeme jako dobrou, přesto však je nutné zohlednit řadu studií, které přinášejí důkazy o tom, že popisy minulosti u dětí mohou být významným způsobem neúplné nebo zavádějící .

Fáze 3: Kriteriaální analýza obsahu

Aplikace kriteriaální analýzy je nejlépe postavena na doslovném přepisu záznamu výpovědi posuzované osoby. Někteří autoři [29] doporučují videozáznam, který umožní jednak hodnotit i neverbální chování posuzované osoby, což poskytne doplňkovou informaci. Na druhou stranu některé studie poukazují na skutečnost, že pozorování neverbálních projevů může narušit konzistenci hodnocení samotných obsahových kritérií [25]. Původní metodika SVA doporučuje hodnotit přítomnost kritéria na tříbodové škále 0-2:

0 – kritérium nepřítomno

1 - kritérium přítomno

2 - kritérium silně přítomno.

Fáze 3: Kriteriaální analýza obsahu

Obecné charakteristiky

Logická struktura

Nestrukturovaná produkce

Množství detailů

Specifické obsahy

Ukotvení v kontextu

Popis interakcí

Reprodukce rozhovorů

Nečekané komplikace během incidentu

Neobvyklé detaily

Správně popisované, ale nepochopené detaily

Související externí asociace

Popisování vlastních psychických pochodů

Vysuzování psychických pochodů pachatele

Obsahy vázané na motivaci

Spontánní opravy

Přiznání vlastních paměťových mezer

Pochybnosti o správnosti vlastní výpovědi

Sebeobviňování

Omlouvání pachatele

Deliktově specifické obsahy

Deliktově typické detaily

Fáze 4: analýza validity - „Validity Check List“

Psychologické charakteristiky

Neodpovídající verbální schopnosti nebo vědomosti

Neodpovídající emoce

Citlivost na sugesce

Charakteristiky výpovědi

Sugestivní, návodné nebo korektivní otázky

Celková neadekvátnost výslechu

Motivace

Nejasné motivy k výpovědi

Nejasný kontext odhalení nebo ohlášení

Tlak na nepravdivou výpověď

Investigativní otázky

Inkonzistence s realitou

Inkonzistence s jinými výpověďmi

Inkonzistence s jinými důkazy

Další metody

Reality monitoring (Johnson, Raye)
Scientific Content Analysis (Smith)

Reality monitoring

Užívá se k orientačnímu hodnocení věrohodnosti verbální výpovědi.

Kritéria se hodnotí na úrovni relativního výskytu ve výpovědi, přičemž čím vyšší frekvence výskytu, tím pravděpodobnější je hypotéza o věrohodnosti.

Reality monitoring

Kriterium reality	Výskyt	Poznámka
Srozumitelnost	Nízký	Výpověď obsahuje řadu nesrozumitelných fragmentů, které posuzovaný není schopen objasnit.
Vjemové informace	Minimální	Výpověď obsahuje minimum přímých vjemových informací.
Prostorové informace	Formální	Výpověď obsahuje prostorové informace, nicméně posuzovaný je schopen jednotlivá místa identifikovat jen velice formálně.
Časové informace	Minimální	Výpověď obsahuje minimum, spíše formální časových informací (např. „ <i>zkrátka přijela sanitka</i> “).
Rekonstruktovatelnost příběhu	Nejasný	Výpověď umožňuje formální rámcovou rekonstrukci. Alespoň přiměřeně detailizovaná rekonstrukce možná není.
Prožívání	Minimum	Popis prožívání je minimální, spíše na formální rovině (např. „ <i>měl jsem z toho šok.</i> “).
Realismus	Formální	U tohoto kritéria se hodnotí, zda popisovaná událost je realistická, pravděpodobná a smysluplná. Vzhledem k tomu, že výpověď obsahuje řadu momentů, které není posuzovaný schopen objasnit, hodnotíme kritérium realismu jako formální.
Kognitivní operace	Minimum	Popis kognitivních operací je minimální, spíše na formální rovině (např. „ <i>nebyl jsem schopen nad ničím přemýšlet.</i> “).

Scientific Content Analysis

Metoda užitečná pro verbální i písemnou výpověď. Konceptuálně se liší od metody SVA.

Kritéria se hodnotí na úrovni přítomnosti a relativního výskytu ve výpovědi, přičemž čímž vyšší frekvence výskytu, tím pravděpodobnější je hypotéza o věrohodnosti. Přítomnost kritéria a četnost kritéria ve vztahu k věrohodnosti je uvedena u každého kritéria.

Scientific Content Analysis

Kriterium	Přítomno	Poznámka
Popírání obvinění <i>Přítomnost snižuje věrohodnost</i>	Přítomnost	Posuzovaný jednoznačně popírá možnost účasti na „vyhození“ poškozeného. Tuto skutečnost lze identifikovat i ve výpovědi některých svědků.
Sociální uvedení <i>Přítomnost zvyšuje věrohodnost</i>	Minimálně	Výpověď obsahuje minimum „sociálního uvedení“ další osob.
Spontánní opravy <i>Přítomnost zvyšuje věrohodnost</i>	Nepřítomno	Výpověď v podstatě neobsahuje spontánní opravy.
Mezery ve výpovědi nebo paměti <i>Přítomnost snižuje věrohodnost</i>	Přítomno	Výpověď obsahuje místa, kde posuzovaný deklaruje mezery v paměti, „...já opravdu nevím, šel jsem pomalu teda ke kabině..“
Emoce <i>Přítomnost zvyšuje věrohodnost</i>	Minimálně	Výpověď obsahuje minimum popisu emocí.
Nepoměr „objektivní“ a subjektivní „čas“ <i>Přítomnost snižuje věrohodnost</i>	Přítomno	Ve výpovědi je výrazný nepoměr „objektivního“ a „subjektivního času“.

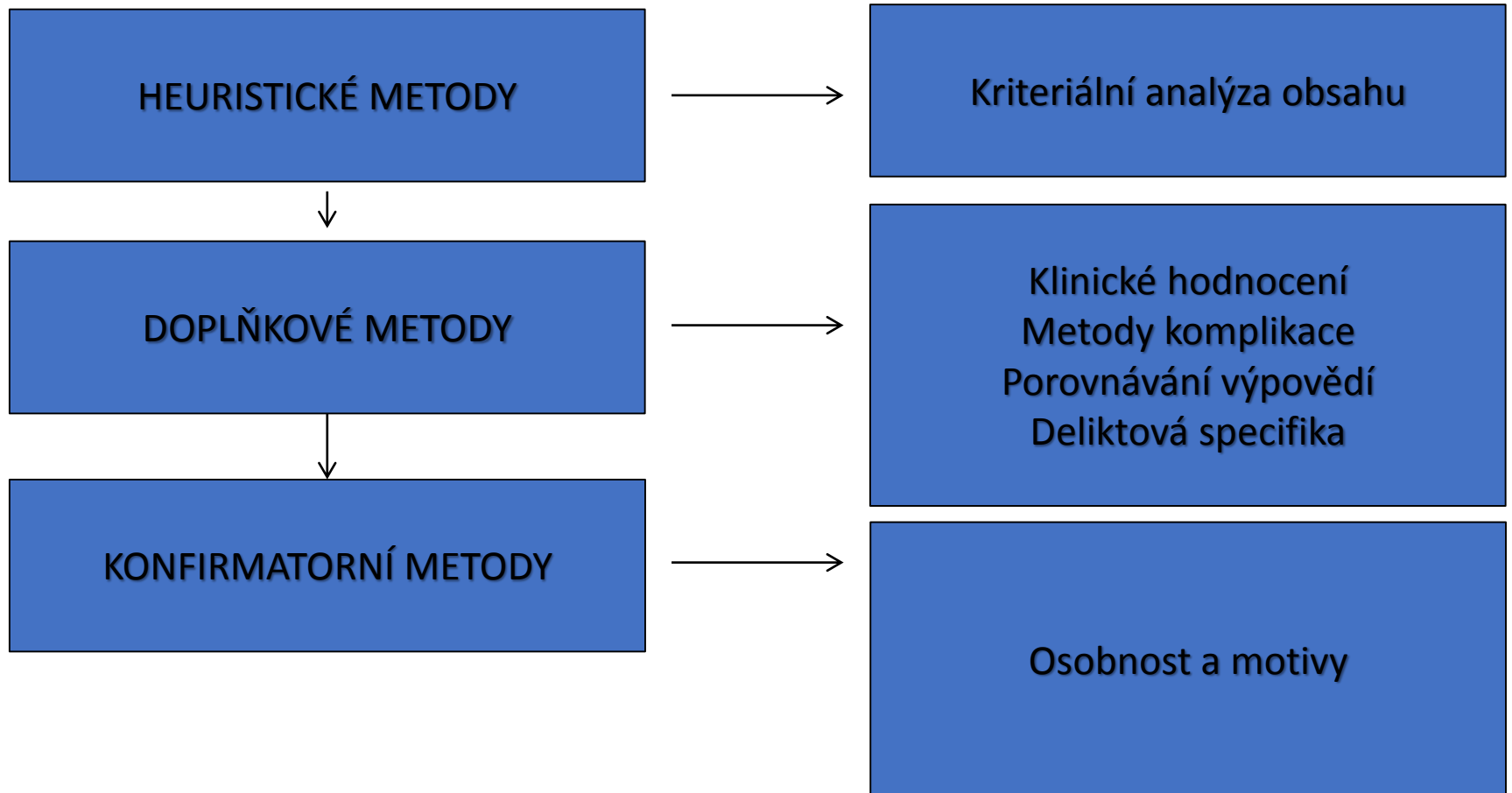
Scientific Content Analysis

Časová sekvence <i>Přítomnost zvyšuje věrohodnost</i>	Nejasné	Výpověď je uváděna v rámcové časové sekvenci. Nicméně samotnou časovou osu posuzovaný zpochybňuje: „...já to prostě neumím popsat, já vím jenom prostě, že to proběhlo rychle.“
Vnější informace <i>Přítomnost snižuje věrohodnost</i>	Přítomno	Vnější informace jsou přítomny na vyšší úrovni např. „...aby tam nezdržovali provoz, tak jeden, protože voni jezděj v osádkách, jeden z nich si snad vzala tu tramvaj, popojel na tu kolej, to se vobčas děje, když je tam nějaká závada nebo něco, se tam vejde souprava a tam se prostě vodstaví, jo“.
Chybějící informace <i>Přítomnost snižuje věrohodnost</i>	Přítomno	V některých úsecích jsou zřejmé chybějící informace: „...prostě jsem ho nějak prostě přidržoval“.
První os. j. č., minulý čas <i>Přítomnost zvyšuje věrohodnost</i>	Přítomno	Kritérium je rámcově přítomno.
Zájmena <i>Přítomnost zvyšuje věrohodnost</i>	Neutrální	Výpověď obsahuje výroky uvedené odpovídajícími zájmeny, nicméně jsou přítomné výroky i bez přítomnosti zájmen: „No, heleďte, jestli mu snad pumpoval srdce“.
Změny v jazyce <i>Přítomnost snižuje věrohodnost</i>	Přítomno	Změny v charakteru slovníku nejsou jednoznačně přítomny, nicméně změny v neverbálních i paraverbálních parametrech komunikace v úseku „Smyčka“, oproti ostatním úsekům hodnotit lze.

Kriteriální systémy ve výzkumu

	<i>Laboratoř</i>	<i>Praxe</i>	Analýza validity	Strukturovaná metoda
TESTOVATELNOST	ANO	Problematicky	Problematicky	Problematicky
TESTOVÁNO	ANO	Ne	Ne	Ne
CHYBOVOST	ANO, vysoká	Ne	Ne	Ne
ODBORNÉ PUBLIKACE	ANO	ANO	ANO	ANO
OBECNĚ AKCEPTOVATELNÉ PRINIPY	částečně	částečně	není	není

Kombinované clusterové metody

POSUZOVÁNÍ RESOCIALIZACE A NEBEZPEČNOSTI

POSUZOVÁNÍ RESOCIALIZACE A NEBEZPEČNOSTI

Posuzování obecné schopnosti resocializace = typický český konstrukt

- Výzkumy v oblasti resocializace se váží vždy ke konkrétním metodám
- Obecná schopnost či dispozice prakticky neexistuje
- Jestliže hovoříme o resocializaci obecně, je nutné uvést za jakých podmínek k ní dojde.

Hodnocení resocializace vs. společenské nebezpečnosti (tendence ke kriminálnímu chování)

- Osobnostní faktory
- Destabilizátory
- Historie násilí
- Aktuální situační faktory
- Budoucí situační faktory
- **KRIMINOGENNÍ VÝVOJ – TYPICKÉ DELIKTOVÉ TRAJEKTORIE**

ODPOVĚDNOST VŮČI PACHATELI VS. SPOLEČNOSTI

POSUZOVÁNÍ RESOCIALIZACE A NEBEZPEČNOSTI

„Schopnost pachatele k resocializaci je 3 z 5 bodové škály“

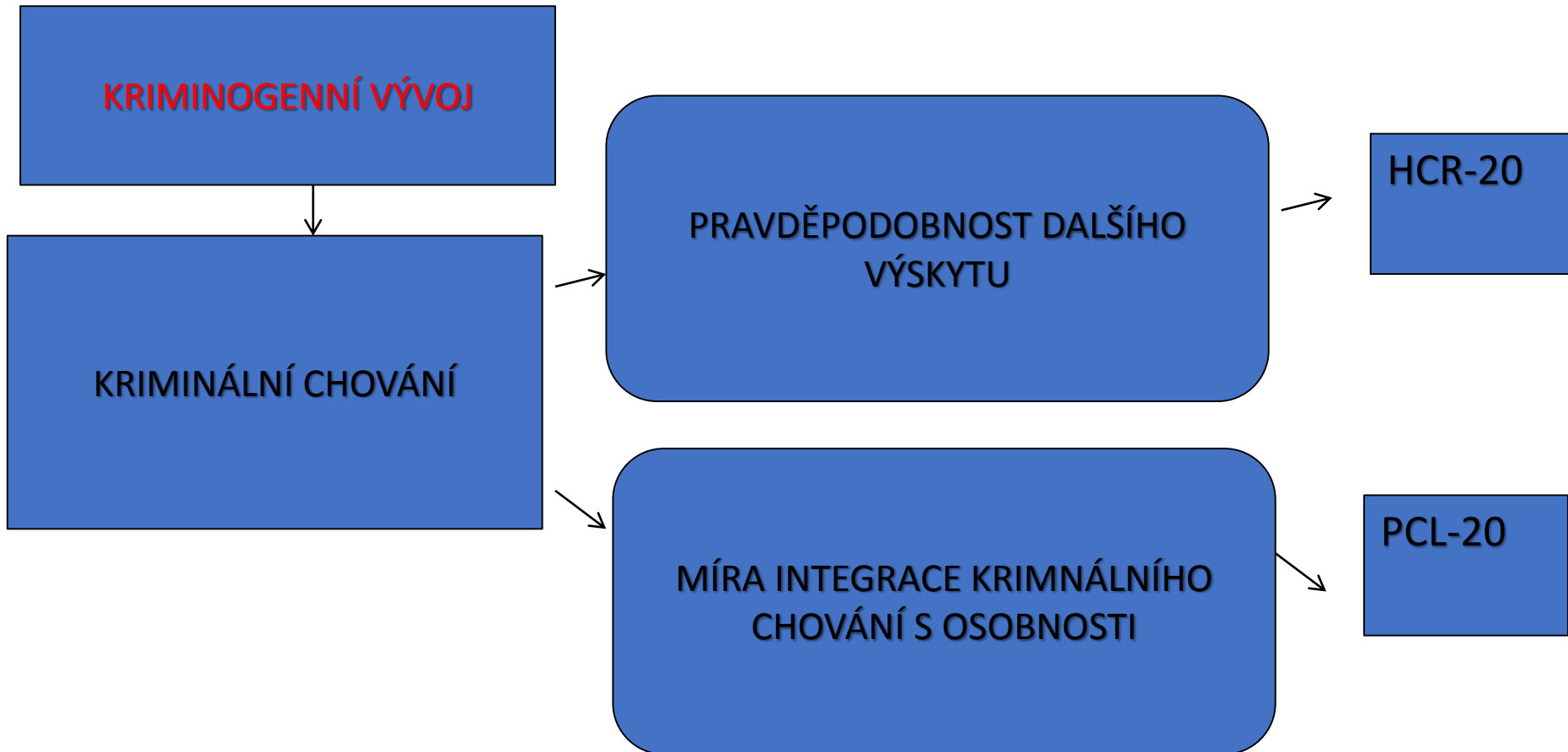
„Resocializace pachatele je dle mého názoru prakticky vyloučena.“

„Pachatel je zcela nenapravitelný a proto hodnotím resocializaci jako nízkou“

„Na základě psychodiagnostického vyšetření hodnotím resocializaci jako minimální.“

„Nebezpečnost pachatele jako psycholog hodnotím spíše velmi vysokou“

POSUZOVÁNÍ RESOCIALIZACE A NEBEZPEČNOSTI

Kriminogenní vývoj rizikové a protektivní faktory

Oblast/okruh	Rizikové faktory		Protektivní faktory (věk začátku není znám)
	věk 6-11 let	věk 12-14let	
individuální	„obecné či běžné" trestné činy (přestupky), nemusí být nutně násilné, například krádež vloupáním, krádež, vydírání a/nebo odsouzení pro závažný trestný čin	obecné trestné činy (přestupky) nemusí být nutně násilné, například krádež vloupáním, krádež, vydírání a/nebo odsouzení pro závažný trestný čin	intolerantní postoje k delikvenci
	zneužívání návykových látek	psychický stav: neklid/nervozita/nesoustředěnost; obtížná schopnost koncentrace*; rizikové chování	vyšší IQ (úroveň kognitivních schopností)
	mužské pohlaví	agrese*	ženské pohlaví
	agrese*	mužské pohlaví	pozitivní sociální orientace
	hyperaktivita (ADHD), impulzivita	fyzické násilí	vnímání/uvědomování si sankce za porušení zákona
	problémové (antisociální) chování	antisociální postoje, předsudky	
	expozice televiznímu násilí	kriminální jednání proti osobě	
	medicínské (např. prenatální ohrožení, komplikace při porodu), somatické (např. úraz hlavy, nízká porodní hmotnost) rizikové faktory	problémové (antisociální) chování	
	nízké IQ (kognitivní schopnosti, schopnost učit se verbální dovednosti)	nízké IQ	
	antisociální postoje, předsudky	zneužívání návykových látek	
	nepoctivost/nečestnosti*		

Kriminogenní vývoj rizikové a protektivní faktory

Oblast/okruh	Rizikové faktory		Protektivní faktory (věk začátku není znám)
	věk 6-11 let	věk 12-14let	
rodina	nízký socioekonomický status – chudoba	nedostatečný vzájemný vztah mezi rodičem a dítětem-tvrdá, laxní disciplína, slabý rodičovský dozor (monitorování) a supervize	vřelý, podporující vztah s rodiči a ostatními dospělými
	antisociální rodičovské figury	nízké rodičovské zapojení	rodičovské pozitivní hodnocení vrstevníků
	slabá (nedostatečná) vazba (vzájemný vztah) rodič-dítě-tvrdá, laxní nebo nekonzistentní disciplína	antisociální rodiče	rodičovský dohled (monitorování)
	rozvrácený domov, separace od rodičů	rozvrácený domov	
	zneužívající rodiče - zanedbávání dítěte	nízký socioekonomický status - chudoba abusivní rodiče rodinný konflikt*	
škola	slabé postoje, slabý výkon	slabé postoje, slabý výkon	závazek ke škole
		selhání ve vzdělávání	uznání za účast v konvenčních aktivitách
skupina vrstevníků	oslabené sociální vazby (pouta) antisociální vrstevníci	oslabené sociální vazby	přátele, kteří jsou zapojeni v konvenčních aktivitách
		antisociální, delikventní vrstevníci	
		členství v gangu	
komunita		kriminalita, drogy v bezprostředním sousedství	
		dezorganizace-chaotičnost v okolí (v sousedství)	

*pouze chlapci

Kriminogenní vývoj kategorie pachatelů a prediktory

Kategorie pachatele	Prediktory
Perzistentní pachatel (pachatel odsouzený před po 21. roce života) vs. netrestaný	odsouzený rodič
	vyšší vzdorovitost
	delikventní sourozenec
	mladá matka
	nízká obliba
Pachatel odsouzený pouze před 21. rokem věku	neuspokojivé bytové (životní) podmínky
(desister) vs. netrestaný	odsouzený rodič
	vyšší míra vzdorovitosti
	nízký školní výkon
	vyšší nervozita (-)
Perzistentní pachatel vs. pachatel odsouzený pouze před 21. rokem věku (desister)	nízká obliba
Pachatelé s pozdním počátkem (late-onset) (odsouzení až po věku 21 let) vs. netrestaný	neuspokojivé bytové podmínky
	nízká úroveň neverbální rozumové složky

(-)negativní souvislost

Kriminogenní vývoj prediktory závažné trestné činnosti

Klasifikace faktorů	věk 6-11 let (raný počátek)	věk 12-14let
1	delikt v dětském věku	nedostatek sociálních vazeb a vztahů
	zneužívání drog	asociální přátelé
2	pohlaví (mužské)	běžné delikty (<i>delikt v dětském věku</i>)
	nižší socioekonomický status rodiny	
	antisocialita v rodině	
3	agresivita (zvýšená pohotovost k agresi)	agresivita
	faktory etnicity	problematický vztah ke škole a selhávající školní výkon
		psychický stav
		problematické vztahy mezi rodiči a dětmi
4		fyzické násilí
	psychický stav	antisociální rodiče
	problematické vztahy „rodič-dítě“ nedostatek sociálních vazeb a vztahů, problémové chování	trestné činy proti osobám
	problematický vztah ke škole a selhávající školní výkony	problémové chování
	problémy zdravotní	IQ
	poruchový intelekt (IQ)	
jiné rodinné charakteristiky (stres v rodině)		
5	nefunkční rodina (<i>strukturálně a funkčně dezorganizovaný domov (broken home)</i>)	nefunkční rodina (<i>strukturálně a funkčně dezorganizovaný domov</i>)
	abusivní rodiče	nižší socioekonomický status rodiny
	antisociální přátelé	abusivní rodič
		jiné rodinné charakteristiky (<i>stres v rodině</i>)
		zneužívání drog
	faktor etnicity	

Pořadí prediktorů pozdější závažné kriminality v období 15-25 let podle závažnosti: 1. nejzávažnější, 5. nejméně závažný

Kriminální kariéra

Období - stupeň kariéry	Charakteristiky období
Prekriminální	- ve většině případů výtržnictví a méně závažné trestné činy („přečiny“), zřídka jde o specializované akty ¹⁸²
	- nejčastěji odcizení cizího majetku, vloupání a krádež
	- obvykle kriminální jednání s ostatními adolescenty; motiv-vyhledávání vzrušení (<i>thrill seeking</i>)
	- většina upustí od zločinu; tento stupeň pravděpodobně obsahuje největší vyhlídku na změnu jednání a významný podíl mladých lidí si svůj kriminální experiment nenese s sebou do dospělosti.
	- pokračující pokles v podílu osob, které poruší zákon
Rané kriminální	- podskupina se posouvá směrem ke konceptu „kariérového pachatele/zločince“
	- objevují se násilné trestné činy
	- peníze na drogy, hmotné statky
	- kriminální společníci, uvěznění, status v kriminálním světě
	Celkové množství osob, které se dopustí kriminálního chování postupně klesá ¹⁸³ . Podskupina však začne směřovat ke kariérové trestné činnosti např. díky tomu, že v průběhu uvěznění kriminálně „dozrají“ a získají status v kriminálním světě ¹⁸⁴ . Celkový počet trestných činů se může snížit, ale nebezpečnost (závažnost kriminálního chování) se zvětšuje - v hodnotě ukradeného majetku ¹⁸⁵ a objevením se násilného trestného činu ¹⁸⁶ . Také se mění motivy, z vyhledávání vzrušení a získávání statusu ve skupině vrstevníků v touze opatřit si finance (či zboží na směnu) pro drogovou závislost a získání hmotných statků.

Kriminální kariéra

Období - stupeň kariéry	Charakteristiky období
Pokročilá kariéra	- nejnižší podíl „odpadlíků“ v průběhu této fáze
	- v kriminálním životním stylu se projevuje eskalace
	Walters charakterizoval tyto pachatele spojením kriminálního životního stylu s určitým kognitivním stylem
	- zvyšující se podíl „odpadlíků“ od kriminálního jednání ¹⁸⁷
	- mnozí dosud na okraji zločinu a přetrvávají charakteristiky: bezohlední či neodpovědní
	- finální období kariéry, zralost nebo „syndrom vyhoření“
	V této etapě začínají někteří jedinci dávat najevo „větší zralost“, která souvisí se změnou v jejich myšlení, hodnotové orientaci a motivační struktuře a je doprovázena jejich klesající fyzickou a mentální energií. Walters ovšem poukázal též na to, že zralost <u>není nutně součástí</u> procesu ústupu od kriminálního chování. Mnoho osob může zůstat „na okraji zločinu“ a dál prezentovat „neodpovědný a pohodlný kriminální životní styl“.

Kriminální kariéra - souhrn

1. Jako „typický věk počátku“ kriminálního chování se uvádí rozmezí od 8 do 14 let věku; dolní hranice odpovídá spíše osobou prezentované delikvenci (self-report data), horní věková hranice odpovídá oficiálním záznamům o zatčení či odsouzení (RT). Oproti tomu pro věk ukončení kriminálního jednání (ústupu; koncept *desistance*) je charakteristické období mezi 20. až 29. rokem (ačkoliv malá podskupina pachatelů pokračuje i nadále).
2. Prevalence kriminálního chování vrcholí v období pozdní adolescence (mezi 15. až 19. rokem).
3. Raný věk zahájení kriminální aktivity predikuje poměrně dlouhé trvání kriminální kariéry a také (ne překvapivě) spáchání relativně většího počtu trestných činů.
4. Je zjištěna značná kontinuita kriminálního chování u osoby od dětství do období dospívání (13-19let) a v dospělosti (tj. stabilní kriminální kariéra). Jedinci, kteří se dopustí poměrně velkého počtu trestných činů v průběhu jednoho věkového rozpětí, s vysokou pravděpodobností spáchají také poměrně velké množství trestných činů v průběhu pozdějšího věkového období.
5. Jen malý zlomek populace (tzv. chroničtí pachatelé) se dopouští velké části všech spáchaných trestných činů. Chronický pachatel prezentuje časný počátek (zahájení) kriminálního chování, velkou četnost (frekvenci) v páchaní trestné činnosti a dlouhou kriminální kariéru.

Kriminální kariéra - souhrn

6. Povaha kriminálního chování je spíše všestranná než specializovaná; především násilní pachatelé mají tendenci spáchat častěji trestný čin i v ostatních typech kriminality (tzn. „být všestranní“).
7. Druhy jednání definované jako trestné činy představují prvky většího syndromu – antisociálního chování, které zahrnuje např. zneužívání alkoholu či porušování „předpisů“ (např. dopravní přestupky při řízení vozidla, promiskuitní sex) apod.
8. Zdá se též, že s přechodem jedince do dospělosti se mění jeho kriminální chování ze „skupinového“ k „osamělému“. Většina trestných činů je až do období pozdní adolescence páchaná ve skupině, zatímco od 20 let věku výše je většina trestných činů provedena jednou osobou.
9. Důvody (motivy) pro kriminální chování jsou až do pozdně juvenilních let poměrně variabilní: oblast motivů zahrnuje: vzrušení/zábavu, nudu, ale také emocionální nebo utilitární důvody. Od 20 let věku výše začínají utilitární motivy postupně dominovat.
10. Existuje určitá zákonitost – různé typy trestných činů jsou poprvé spáchány v různém věku pachatele. Drobná krádež v obchodě bývá spáchána před krádeží vloupáním, krádež vloupáním před loupeží atd. Obecně platí, že rozmanitost se zvyšuje až do 20 let; po dvacátém roce života se diverzifikace snižuje a zvětšuje se specializace¹⁸⁹.

• *Blatníková, Š. - Netík, K. : Predikce vývoje pachatele.*

Psychopatie jako forenzní konstrukt

HCR- 20

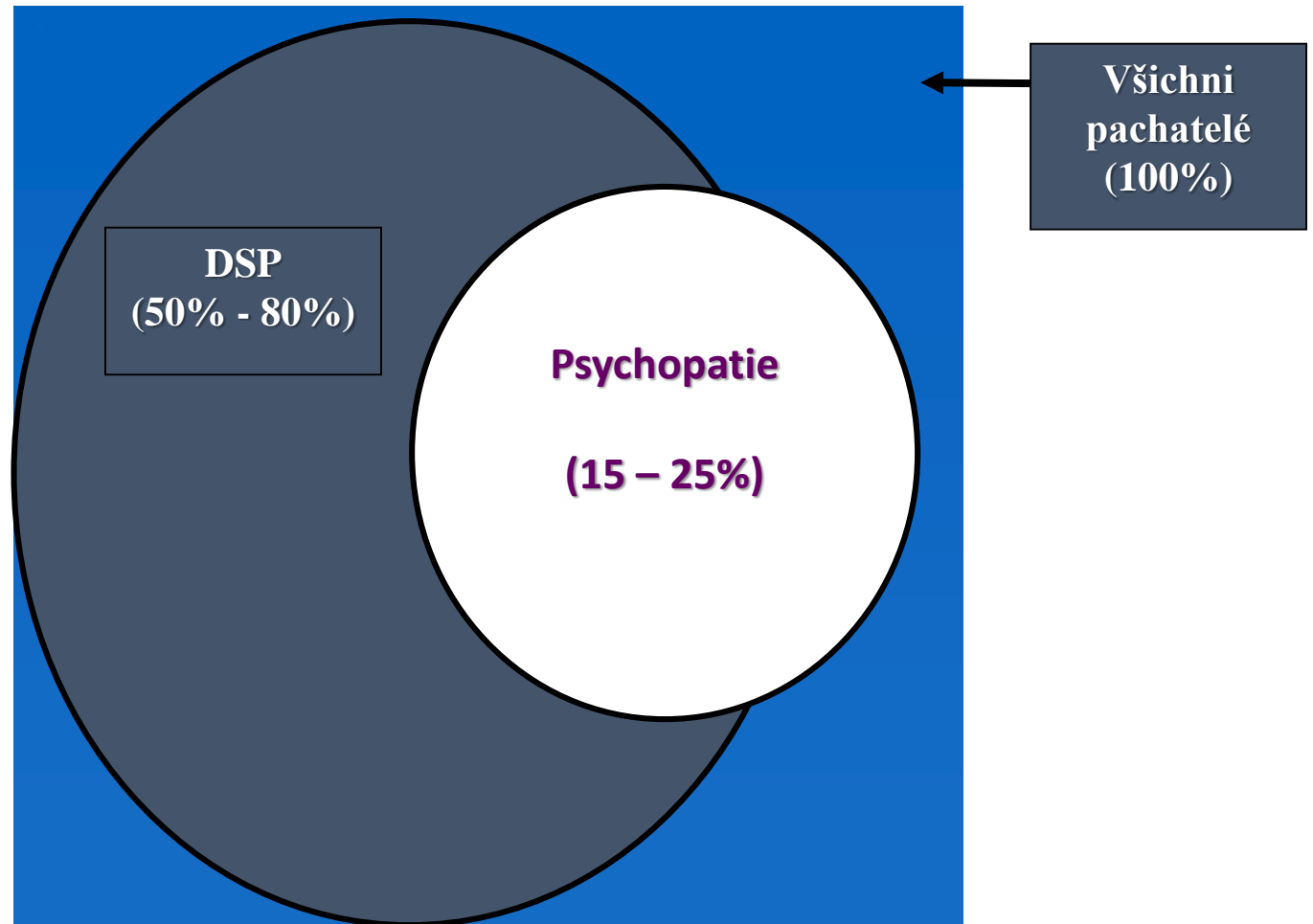
Psychopatie: co to je?

Kriminální chování jako setrvalý osobností styl.

Porucha osobnosti s konkrétními afektivními, interpersonálními, a behaviorálními projevy.

- **Afektivní projevy**: mělké emoce, chybí empatie, pocit viny a výčitky svědomí, nepřebírá odpovědnost.
 - **Interpersonální rysy**: okouzující, manipulativní, klamný, grandiózní, pocit vlastní hodnoty
 - **Behaviorální projevy**: Impulzivní, nezodpovědný, parazitární, špatné chování, řídí, kriminální chování.
-
- **Není synonymem disociální poruchy osobnosti (DPO)**

Psychopatie & DSP

Psychopatie (HCR- 20) empirické výzkumy

Míra „psychopatie“ u pachatelů závažné násilné trestné činnosti koreluje na **vysoké úrovni** s:

- Pravděpodobností recidivy (80%)
- Pravděpodobností budoucího násilí (76%)
- Úspěšností specifických resocializačních programů (87%)
- Rizikem páchaní konkrétní trestné činnosti (56%)

Hare Psychopathy Checklist: (PCL:R)

- Plná verze: 20 položek
- Semi-strukturované interview (Hart, Cox & Hare, 1995)
- Celkové skóre: Rozsah 0-40.
 - 0-8 = psychopatie nepřítomna / velmi nízká
 - 9-16 = psychopatie nízká
 - 17-24 = psychopatie střední
 - 25-32 = psychopatie vysoká
 - 33- = psychopatie extrémně vysoká

HARE PSYCHOPATHY CHECKLIST

ZÁKLADNÍ FAKTORY

- 1: Osobnost "Agresivní narcismus,,
- 2: Anamnéza „Sociálně deviantní životní styl“
- 3: Nekorelované položky

Faktor 1:Osobnost "Agresivní narcismus“

POLOŽKY

- Nenucenost / povrchní kouzlo,
- Grandiózní sebehodnota,
- Patologické lhaní
- Vychytralost / manipulativnost
- Nedostatek lítosti nebo pocitu viny
- Mělké emoce
- Bezcitnost / nedostatek / absence empatie
- Neschopnost přijmout zodpovědnost za vlastní činy

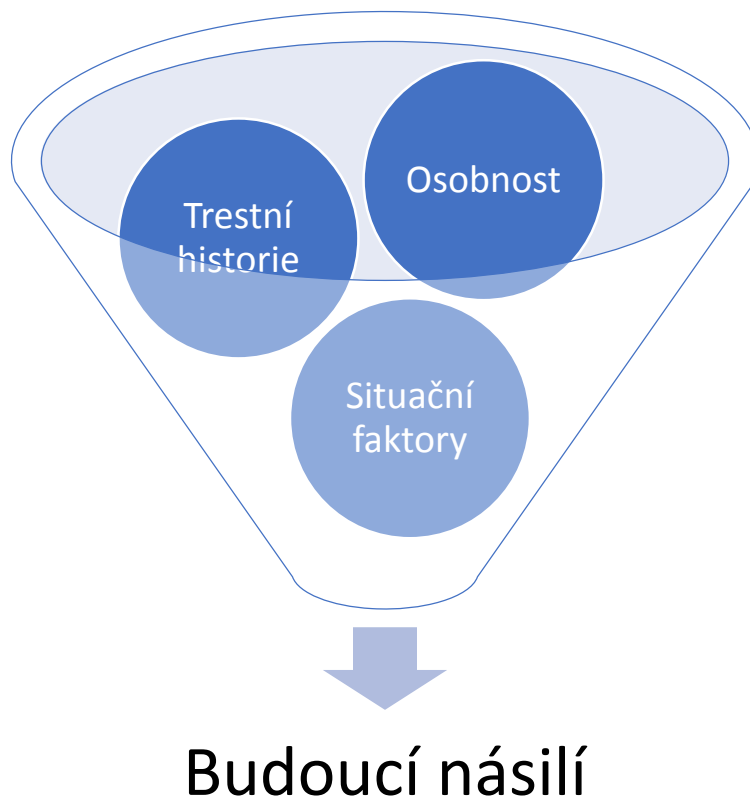
Faktor 2: Anamnéza „Sociálně deviantní životní styl“

- Potřeba neustálé stimulace / náchylnost k nudě
- Parazitární životní styl
- Špatná kontrola chování
- Absence realistického dlouhodobého cíle
- Impulsivita
- Nezodpovědnost
- Kriminalita v dětství
- Časně poruchy chování
- Zrušení podmíněného propuštění

Nekorelované položky

- Promiskuitní chování
- Více krátkodobých manželských vztahů
- Trestní „všestrannost“

Psychopatie vs. budoucí násilí

Hodnocení rizika násilí

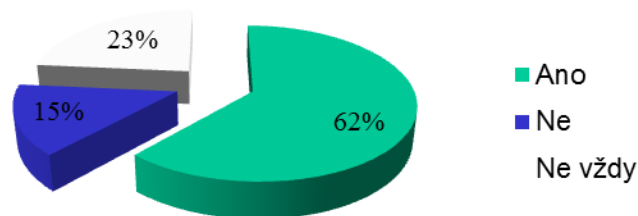
Hodnocení rizika násilí mezi českými znalci

Vzorek

oslovených znalců = 180

Aktivně se účastnilo n= 56

Predikce chování u partnerského násilníka

Faktory podmiňující vznik násilí

Hodnocení rizika násilí mezi českými znalci

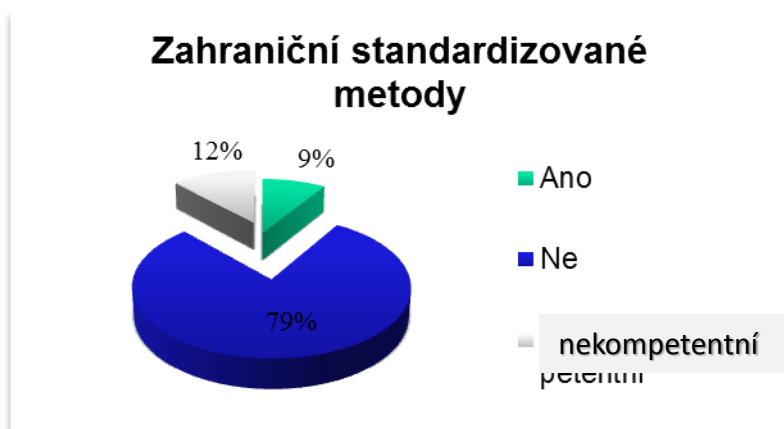
Jaké jsou rysy nebezpečného pachatele:

- *porucha osobnosti*
- *alkohol či jiné návykové látky,*
- *žárlivost,*
- *porucha v sociální a emoční percepci - nedostatek empatie,*
- *nezdrženlivost,*
- *potřeba uznání*

Přístupy při hodnocení rizika násilí

Psychologické vyšetření 86 %	údaje z původní rodiny, kvalita dětství, školní a kariérní úspěšnost, úspěšnost u opačného pohlaví, ekonomický status, traumatické události, problémové chování, dynamika násilí, rozhovor, pozorování, věrohodnost pachatele, okolnosti případu, přítomnost alkoholu, kognitivní schopnosti, zhodnocení anamnézy
Hledání motivů 73 %	
Osobnostní a intelektové vyšetření 56 %	
Klinický pohovor 55 %	
Studium spisu 55 %	
Anamnéza 48 %	

Jaké metody používáme

- *klinické vyšetření (rozhovor),*
- *projektivní metody* (Hand-test, Baum test, Rorschachův test, Luscherův test, FDT, kresby, strom, Capprarovy testy, BDI Rosenzweig, Koch, Baltrusch),
- *Psychometrické metody:* WAIS-III, MMPI-2, PSSI

- Jeden soudní znalec používá vlastní metodiku, která je pro pachatele neprůhledná.
- Jeden soudní znalec využívá vlastní speciální studium konkrétního motivačního systému konkrétního člověka.

Aktuální metody hodnocení rizika budoucího násilí

- **Klinické** – nejnižší úspěšnost
- **Statistické** – nejvyšší validita
- **Kombinované** – nejvyšší úspěšnost

- **Kriminologická psychologie** –
 - Kriminogenní vývoj

Klinické hodnocení rizik

Psychiatři a psychologové – přesnost ve více než 30 % předpovědí násilného chování v průběhu několika let u institucionalizovaných osob, které spáchaly násilí v minulosti, které byly diagnostikovány jako duševně nemocné (Monahan, 2005).

Zaměření: je nebezpečný, není nebezpečný

Matematické hodnocení rizik

- Na základě statistických rizik proměnných.
- Základní metody: Zahrnuje formální algoritmické rovnice k dosažení rozhodnutí.
- MacArthur Violence Risk Assessment Study (Monahan et al., 2001)
- HCR – 20
- Úspěšnost 40 – 86 %

Hodnocení nebezpečnosti

- Analogie k předpovědi počasí

Hlavní trendy:

- Primární klasifikace typu násilí: *Reaktivní/afektivní vs. Dravý/predátorský*
- Dynamické a statické rizikové faktory
- Rozdíl mezi tradičním pohledem a forenzní perspektivou – **kriminogenní vývoj**

Předpověď počasí

- Podnebí - je velmi předvídatelné
- Počasí - ne

- Určuje se pravděpodobně předpověď

Hodnocení nebezpečnosti

- Jak můžeme porozumět tomu, co ovlivňuje pravděpodobnost, že chování někoho bude násilné?
- Nejdříve osobu pochopit, dříve, než bude představovat hrozbu.
- Naučit se poznávat varovné signály, které pomohou předpovědět riziko.

Typy násilí

- **Reaktivní (emotivní nebo afektivní)**
- **Predátorské**

Reaktivní násilí

- Jak vypadá kočka, když se bojí?

- Reaktivní nebo afektivní násilí má své kořeny ve velmi emocionálním stavu.

Predátorské násilí

Jak vypadá kočka, když loví?

Predátorské násilí zahrnuje „čítání“ na pozemku, umožňuje „čítat“ na pozemku

„ní činnost“ systému,

Afektivní vs. predátorské násilí

Afektivní násilí	Predátorské násilí
Intenzivní psychologický arousal	Minimální psychologický arousal
Subjektivní prožitek emocí	Žádné emoce
Reaktivní a okamžité	Plánované a cílevědomé
Interně nebo externě vnímaná hrozba	Žádná bezprostředně vnímaná hrozba
Časově omezená posloupnost chování	Časově neomezená posloupnost
Možné posunutí cíle	Nemožnost posunutí cíle
Zvýšené, ale difuzní povědomí	Zvýšené a zaměřené povědomí
Především emocionální a obranné	Primárně kognitivní
Cílem je snížení hrozby	Násilné chování je plánováno

Cesty k násilí

Predátorské: násilí je

- cílené, předehra k němu může zahrnovat ohrožení, plánování, získávání přístupu k cíli, zbrani
- užitečné, pokud tento typ informací je k dispozici ostatním

Reaktivní: intenzivní emoce vedou k aktivaci autonomního nervového systému – např. zaťaté pěsti, rychlá nebo naopak pomalá mluva, změny v postavení těla, psychomotorický neklid

Posuzování rizik

Význam historie

- kvalita posouzení rizik závisí na dobré, důkladné znalosti anamnézy
- **nejlepším prediktorem budoucího násilí je znalost minulého násilí**
- znalost podmínek, za kterých se předešlé násilí vyskytlo

Statistické rizikové faktory

často součástí anamnézy a nemohou být změněny s intervencí
často demografické nebo „ano/ne“ charakteristiky

- věk
- pohlaví
- dětská závislost
- selhání předchozího dozoru
- rodičovská historie – užívání drog, kriminalita

Dynamické rizikové faktory

- mohou se změnit zásahem, léčby, nebo kontrolu prostředí
- **Obvykle faktory typu:**
- osobní životní podmínky
- aktuální drogová závislost nebo kriminalita
- aktivní symptomy, psychóza
- přístup ke zbraním

Přístupy k predikci násilí

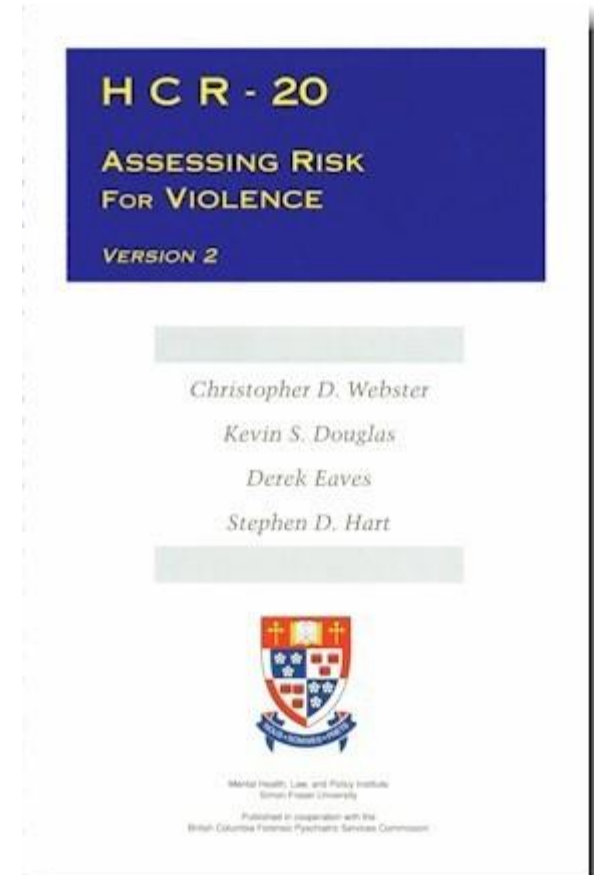
- Strukturovaný profesní úsudek:

HCR-20: klinicky založená metoda zvažující několik clusterů proměnných
– s podílem statistické složky

- Statistické nebo matematické předpovědi: **VRAG:** pro velké skupiny, statistické předpovědi, spíše, než pro klinické účely nebo podmínky specifické pro jednotlivce

HCR-20

- strukturovaná klinicko-statistická metoda
- zahrnuje klinické i matematické položky
- položky mají statisticky významný vztah k násilí
- určena k posouzení rizika pro všeobecné násilí osob s mentálními nebo osobnostními poruchami

HCR-20

- **20-ti položkový dotazník**– předpovídá riziko budoucího násilí u psychiatrické či forenzní populace
- Založena na literárních rešerších, klinických zkušenostech
- Každá položka je hodnocena: přítomno/ nepřítomno, na třístupňové škále
- Umožňuje klinické rozhodnutí na základě tohoto souboru rizikových faktorů

HCR-20

Každá položka je kódována :

- 0 chybí
- 1 možná nebo částečně přítomné
- 2 přítomné

- celkový „skór“ násilí

- nízké
- mírné
- vysoké

- Čím nižší skór tím nižší validita predikce

- Kontext násilí není zahrnut

Historické položky

- Předchozí násilí
- První násilí v dětství / věku mladistvých
- Nestabilita vztahů
- Problémy se zaměstnáním
- Problémy se závislostmi
- Závažné duševní poruchy
- Psychopatie (PCL)
- Nepřizpůsobivost od dětství
- Poruchy osobnosti
- Selhání předchozího dohledu

Klinické položky

- Nedostatečný vhled
- Negativní postoj
- Aktivní symptomy závažného duševního onemocnění
- Impulzivita
- Nereaguje na léčbu/nápravu

Rizikové položky

- plány neproveditelnosti
- expozice destabilizátory
- nedostatek osobní podpory
- nedodržování pokusů sanace
- stres

Violence Risk Appraisal Guide (VRAG)

- 12-bodový nástroj založený na matematických modelech, vyvinutý pro predikci recidivy u pachatelů násilných trestných činů a psychicky narušených pachatelů
- VRAG - silný prediktor násilí, včetně sexuálního, recidivy

(Harris, Rice, & Quinsey, 1993).

Violence Risk Appraisal Guide (VRAG): 12 položek

- Žil s biologickými rodiči do věku 16 let
- Potíže s chováním na ZŠ
- Historie problémů s alkoholem
- Svobodný
- Nenásilná trestní historie
- Selhání podmíněného propuštění
- Věk při aktuálním činu
- Oběť zraněná
- Oběť žena
- Porucha osobnosti
- Schizofrenie
- Psychopatie (PCL-R)

Rizikové faktory dle MacArthur (2001)

Předchozí násilí a kriminalita

Diagnóza

- souběh psychiatrických diagnóz - klíčový faktor pro násilí
- schizofrenie je méně asociována s násilným chováním než deprese a bipolární porucha
- Poruchy osobnosti

Zážitky násilí z dětství

Psychopatie

- PCL-R

Konstrukt hodnocení rizika násilí

Podstata

-Jaké druhy násilí se mohou objevit?

Závažnost

– Jak vážné může násilí být?

Frekvence

– Jak často se násilí vyskytuje?

Včasnost

– Jak brzy se násilí může objevit?

Pravděpodobnost

– Jaká je pravděpodobnost, že se násilí objeví?

Posuzování resocializace/budoucího násilí

- Hodnocení pravděpodobnosti budoucího násilí
- Násilí jako osobnostní rys a copingový styl
- Osobnostní faktory disponující ke změně
- Charakter kriminálního vývoje

- Pachatel s teoreticky nevyšší pravděpodobností budoucího násilí = neresocializovatelný pachatel??

Aktuální výzvy znalecké činnosti

1. **Vzdělávání:** klinická psychologie není forezní
2. **Metody:** Klinické metody a způsoby jejich interpretace nelze vždy aplikovat ve znalecké praxi.
3. **Standardy:** neexistence neznamená možnost nedodržovat ani logická pravidla

-
- *Blatníková, Š. - Netík, K.: Predikce vývoje pachatele. ISBN 978-80-7338-075-5*
 - *Blatníková, Š. - Netík, K.: Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti. ISBN 978-80-7338-063-2*
 - *Císařová, D., Vanduchová, M. Nepříčetný pachatel, Praha: Institut pro další vzdělávání soudců a státních zástupců, 1995.*
 -
 -
 - *Bonta, J., Offender risk assessment: Guidelines for selection and use. Criminal Justice and Behavior, 2002, 29, s. 355-379.*
 - *De Vogel, V., de Ruiter, C., van Beek, D., Mead, G. Predictive validity of the SVR-20 and Static-99 in a dutch sample of treated sex offenders. Law and Human Behavior. 2004, 28(3), s. 235-251.*
 - *De Vogel, V., de Ruiter, C. The HCR-20 in personality disordered female offenders: A comparison with a matched sample of males. Clinical Psychology and Psychotherapy 2005, 12, s. 226-240.*
 - *Douglas, K., Webster, Ch. The HCR-20 violence risk assessment scheme: Concurrent validity in a sample of incarcerated offenders. Criminal Justice and Behavior, 1999, 26, s. 3-19.*
 - *Douglas, K., Kropp, P., R. A prevention – based paradigm for violence risk assessment. Clinical and research applications. Criminal Justice and Behavior 2002, 29, s. 617.*
 - *Douglas, K., Yeomans, M., Boer, D., P. Comparative validity analysis of multiple measures of violence risk in a sample of criminal offenders. Criminal Justice and Behavior. 2005, 32, s. 479-510.*
 - *Hartman, J., Hollweg, M., Nedopil, N. Quantitative detection of dysocial and psychopathic personalities in criminal expert assessment. Retrospective study of the value of the German version of the Hare Psychopathy Checklist. Nervemarzt. 2001, 72, s. 365-370.*
 - *Smee, J., E., Bowers, T., G. A comparative test of clinical judgment versus actuarial prediction of future violence. J Police Crim Psych. 2008, 23, s. 1-7.*
 - *Webster, Ch., D., Dougals, K., Eaves, D., Hart, S., D. HCR-20 Assessing risk for violence. Version 2. Vancouver: Simon Fraser University. Mental Health, Law, and Policy Institute. 1997.*

Děkuji za pozornost!

e-mail:ptacek@neuro.cz